

De leerkuil

door Floor Raeijmaekers

Le·ren (leerde, heeft geleerd)

1 onderwijs geven; onderwijzen

2 vaardigheid in iets (laten) krijgen: *al doende leert men*

3 in het geheugen opnemen: *een les leren*

4 zich kennis of vaardigheid proberen eigen te maken; studeren: *leren voor onderwijzer*

(bron: www.vandale.nl)

Leren is iets vanzelfsprekends in het onderwijs en in het leven. Kinderen denken bij de term 'leren' vaak aan het opdoen van nieuwe kennis. Maar wat is leren eigenlijk? En vooral: hoe voelt het als je echt iets aan het leren bent?

Een leerweg is geen geasfalteerde snelweg waar je overheen racet, maar is bezaaid met kuilen: leerkuilen. Een daadwerkelijke leerervaring zorgt ervoor dat je eerst een kuil inglijdt, waarna je er met de juiste tools weer uit kunt krabbelen. Pas wanneer je aan de andere kant van de kuil weer vaste grond onder je voeten krijgt, kun je zeggen dat je echt iets geleerd hebt.

Wanneer je zo'n leerkuil ingaat, voelt dat niet heel comfortabel. Je wordt uit je comfortzone gehaald en geconfronteerd met zaken die je nog niet weet of kan. Onzekerheid is vaak het gevolg en het is heel logisch dat je gedachten krijgt, die variëren van 'ik snap het niet' en 'het is te moeilijk' tot 'ik ben hier slecht in' en 'ik stop ermee'. Onderin de leerkuil ontstaat daardoor een denkbeeldige muur, waar je niet doorheen komt als je het op dat moment opgeeft. Je moet je realiseren dat je juist op dit punt bent aangekomen bij het echte leermoment.

Sommige kinderen laten zich niet belemmeren door deze denkbeeldige muur. Ze hebben al voldoende erva-

ring opgedaan met leermomenten en weten hoe ze zo'n muur moeten slechten. Andere kinderen hebben hier echter veel meer moeite mee. Zij hebben gereedschap nodig om de muur steen voor steen af te breken. Sommige werktuigen hebben ze al in hun gereedschapskist zitten, maar moeten ze nog leren gebruiken op het juiste moment. Ander gereedschap moet nog aan hun verzameling worden toegevoegd.

Een goede begeleiding door leerkrachten en ouders zorgt ervoor dat kinderen de juiste tools in handen krijgen en deze op efficiënte wijze leren inzetten. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de volgende zaken:

Gebruik je kwaliteiten en talenten

Waar ben je goed in? Hoe kun je dat in deze situatie gebruiken? Wanneer is het al eerder gelukt?

Geloof dat je altijd beter en slimmer kunt worden

Je hoeft niet te laten zien dat je slim bent of dat je iets al goed kunt. Het gaat erom dat je je best doet om je steeds te blijven ontwikkelen, al gaat het langzaam.

Wees niet bang om fouten te maken

Fouten horen erbij wanneer je echt iets aan het leren bent. En sterker nog: pas als je fouten maakt, weet je dat er een leermoment aangebroken is.

Heb het lef om uitdagingen aan te gaan

Van dingen die je al kunt of weet, leer je niets. Durf de uitdaging aan te gaan en je zult zien dat je er steeds beter in wordt.

Doe je best voor de dingen die je wilt bereiken

Bij leren hoort hard werken. Situaties die je geen moeite kosten, zijn waarschijnlijk geen leerervaringen.

Onthoud dat leren stap voor stap gaat

Niemand verwacht dat je iets in één keer kan of weet. Denk in kleine stapjes en begin gewoon met de eerste stap.

Geef niet op als het lastig wordt

De muur die een leerervaring met zich meebrengt, duw je niet zomaar omver. Je hebt doorzettingsvermogen nodig om dit voor elkaar te krijgen.

Stel doelen en maak een plan

Maak van je leerervaring een doel en bedenk wat ervoor nodig is om dat doel te bereiken. Met welke eerste stap begin je?

Vraag hulp als dat nodig is

Hulp vragen is niet dom, maar juist slim. Als je er zelf niet uitkomt, kunnen anderen je vast weer op weg helpen.

Onderin de leerkuil leert het kind handig gebruikmaken van zijn gereedschap. Daarnaast krijgt het er al doende steeds meer materialen bij. Welk gereedschap het kind precies nodig heeft, zal per kind en per situatie verschillen. Maar als hij ervaart dat de muur steen voor steen verdwijnt, stevent hij af op een succeservaring. Belemmerende gedachten veranderen al doende in helpende gedachten die ervoor zorgen dat hij langzaam uit de leerkuil omhoog krabbelt. Denk hierbij bijvoorbeeld

aan gedachten als: 'ik probeer het nog een keer' of 'misschien kan iemand me helpen'. Een succeservaring komt zodoende steeds dichterbij: 'hé, het gaat steeds beter', 'gelukkig heb ik het niet opgegeven'. Uiteindelijk zal het kind weer bovenaan de leerweg staan en heeft hij écht iets bijgeleerd. Niet alleen op inhoudelijk, maar vooral ook op persoonlijk vlak.

Een volgende leerkuil zal hierdoor minder vervelend voelen, want het kind heeft al doende gewerkt aan zijn zelfvertrouwen. Hij heeft ervaren dat een leerkuil onvermijdelijk is, maar dat hij in staat is om er op eigen kracht doorheen te komen.

Het is dus belangrijk om voor ieder kind op zoek te gaan naar echte leerervaringen. Daarvoor is voor ieder kind iets anders nodig. Wat voor de één een leermoment is met bijbehorende leerkuil, is voor de ander een oneffenheid in de weg, waar hij zo overheen springt. Zodra je een kind ziet 'springen', weet je dat de opdracht te gemakkelijk voor hem is en dat je dieper moet gaan graven. En nee, leren gaat niet vanzelf, leren gaat niet snel en leren voelt niet altijd even prettig. Maar leren is een essentieel onderdeel van je ontwikkeling en hoe vroeger en vaker je dit kunt oefenen, hoe beter!

Nog een laatste overweging:

Misschien moeten we het bekende spreekwoord maar eens aanpassen:

Wie een kuil graaft voor een ander... zorgt voor een prachtige leerervaring!

Wil je thuis of op school met de leerkuil aan de slag?

Hier kun je gratis een mooie infographic downloaden:

<https://magic.piktochart.com/output/6453698-de-leerkuil>

Foto: René Lous

Drs. Floor Raeijmaekers is Specialist in Gifted Education (ECHA*) en eigenaar van Het TalentenLab. Het TalentenLab verzorgt workshops en trainingen, adviseert scholen en leraren en begeleidt (hoog)begaafde kinderen en jongeren. Floor is gespecialiseerd in mindset en is de bedenker van Fixie & Growie. Ze is kindercoach en werkt als thema-expert Excellentie & Hoogbegaafdheid bij School aan Zet. Samen met haar dochter schreef ze het boek *'Hartstikke Hoogbegaafd!'*. Floor schrijft over talentontwikkeling, onderwijs en slimme kinderen.

*European Council for High Ability
www.hettalentenlab.nl | www.fixiegrowie.nl